

Regeringskansliet, Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
[Kopia: fi.fma.b@regeringskansliet.se](mailto:fi.fma.b@regeringskansliet.se)

Remiss om utkast till lagrådsremiss - Samverkan mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Er beteckning: Fi2022/00740

Länsstyrelsen i Stockholms län (Länsstyrelsen) har beretts möjlighet att lämna synpunkter på utkastet till lagrådsremiss - Samverkan mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta yttrande är utarbetat i samverkan med länsstyrelserna i Västra Götalands län och Skåne län.

Sammanfattning

Länsstyrelsen yttrar sig över kapitel 6 som avser samverkan mot penningtvätt eller finansiering av terrorism, kapitel 8 som avser informationsutbyte mellan verksamhetsutövare utanför samverkan, kapitel 10 som avser tillsyn, kapitel 11 som avser Bolagsverkets register över verkliga huvudmän, kapitel 12 som avser ikraftträdande samt kapitel 13 som avser konsekvensanalys.

Länsstyrelsen ställer sig positiv till de avgränsningar och kompletteringar till utredningens förslag som föreslås i utkastet till lagrådsremiss. Länsstyrelsen anser dock att det finns behov av ytterligare överväganden avseende det förslag som rör länsstyrelsernas tillsyn över vissa verksamhetsutövare vad avser periodisk rapportering. Länsstyrelsen instämmer inte heller i utkastets bedömning att kostnaderna som uppstår för Länsstyrelsen i och med förslaget om periodisk rapportering kan hanteras inom befintlig anslagsram. Länsstyrelsen har inte yttrat sig i de delar av utkastet som inte förändrar de bedömningar som tidigare gjorts i betänkandet Stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (SOU 2021:42). I de delar där hänvisning görs till vad länsstyrelsen tidigare gett uttryck för avses länsstyrelsens remissvar avseende betänkandet SOU 2021:42, se bilaga 1.

Kapitel 6 Samverkan mot penningtvätt eller finansiering av terrorism

6.1 Myndigheter och verksamhetsutövare bör få utbyta information med varandra i samverkan

Länsstyrelsen instämmer i utkastets bedömning att den föreslagna modellen för samverkan bör benämnas samverkan mot penningtvätt eller finansiering av terrorism. Detta för att undvika förväxling med den samverkan som lagen om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet (2016:774) är tillämplig på.

6.2 Ändamål för och deltagare i samverkan

Länsstyrelsen tillstyrker utkastets förslag att omformulera ändamålet med samverkan på så sätt att samverkan får ske för att förebygga, förhindra eller upptäcka penningtvätt eller finansiering av terrorism. Länsstyrelsen tillstyrker även den begränsning av möjliga deltagare i samverkan genom angivande direkt i lag som föreslås i utkastet. Genom begränsningen anser Länsstyrelsen att de farhågor som Länsstyrelsen tidigare gett uttryck för har beaktats på ett tillräckligt sätt.

Länsstyrelsen har inga invändningar mot att medlemmar i Samordningsfunktionen mot penningtvätt och finansiering av terrorism som inte utövar tillsyn enligt lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller har brottsförebyggande uppgifter inte ska få delta i samverkan.

Länsstyrelsen ser positivt på att bestämmelserna planeras att följas upp och utvärderas efter tre år.

6.3 Förutsättningar för samverkan

Länsstyrelsen tillstyrker utkastets förslag att omformulera förutsättningarna för samverkan så att det inte finns möjlighet att fatta ett beslut om samverkan om det finns "särskilda skäl" och att det framgår av penningtvättslagen att samverkan enbart ska få ske om detta framstår såsom proportionerligt. Länsstyrelsens tidigare farhåga kring oklarheten av begreppet "särskilda skäl" har därmed beaktats på ett tillräckligt sätt.

6.4 Uppgiftsskyldighet och sekretess

Länsstyrelsen tillstyrker utkastets förslag. Länsstyrelsen har tidigare gett uttryck för en oro kring att alla aktörer som kan tänkas delta i en samverkan inte har möjlighet att göra de intresseavvägningar som skulle krävas. Genom den föreslagna begränsningen av de verksamhetsutövare som har möjlighet att delta i en samverkan anser Länsstyrelsen att denna farhåga nu har beaktats på ett tillräckligt sätt.

6.5 Beslut om samverkan

Länsstyrelsen tillstyrker utkastets förslag om tillägg avseende formerna för samverkan. I och med förslaget anser Länsstyrelsen att de synpunkter som myndigheten tidigare gett uttryck för kring möjlighet att avsluta samverkan i förtid har iakttagits. Om deltagandet av verksamhetsutövare i samverkan begränsas till kreditinstitut anser Länsstyrelsen vidare att det inte heller finns samma anledning att begränsa möjligheten att initiera en samverkan som Länsstyrelsen tidigare gett uttryck för.

6.6 Tystnadsplikt

Länsstyrelsen tillstyrker utkastets förslag att införa en generell tystnadsplikt avseende all information som lämnas inom ramen för en samverkan. Länsstyrelsen delar utkastets uppfattning att en ordning där förbehåll är främsta garant för skyddet av känsliga uppgifter riskerar att bli tungrodd. En generell tystnadsplikt blir också lättare för enskilda att tillämpa vilket Länsstyrelsen tidigare uttryckt oro kring.

6.7 En kontaktpunkt för samverkan

Länsstyrelsen har inga synpunkter på utkastets förslag att Polismyndigheten bör vara kontaktpunkt för samverkan.

Kapitel 8 Informationsutbyte mellan verksamhetsutövare utanför samverkan

Länsstyrelsen har inget att invända mot utkastets bedömning att möjligheterna för verksamhetsutövare att utbyta uppgifter och information inte bör utvidgas.

Kapitel 10 Tillsyn

10.2 Länsstyrelsernas tillsyn över vissa verksamhetsutövare

Länsstyrelsen tillstyrker utkastets förändringar i de förslag som utredningen lagt fram. Liksom tidigare anförts anser Länsstyrelsen att en lämplighetsprövning som tar sikte på verkliga huvudmän istället för kvalificerat innehav skulle innebära en sådan stärkt åtgärd mot penningtvätt och finansiering av terrorism som utredningen velat åstadkomma.

Vad gäller de skäl som anförts i utkastet avseende införandet av en möjlighet till periodisk rapportering för de verksamhetsutövare som står under länsstyrelsernas tillsyn konstaterar Länsstyrelsen följande. Utkastet har inte tagit ställning till det som Länsstyrelsen tidigare framfört angående vikten av att det till rapporteringsskyldigheten kopplas en reell möjlighet för Länsstyrelsen att agera mot de verksamhetsutövare som inte efterkommer denna skyldighet.

Såsom tidigare har angetts har Länsstyrelsen visserligen redan idag vissa verktyg, såsom viten och förelägganden om att upphöra med verksamheten, att tillgå gentemot verksamhetsutövare som inte följer ett föreläggande om att lämna de upplysningar och ge tillgång till de handlingar som behövs för tillsynen. Dessa verktyg är dock inte anpassade för hantering av en större mängd ärenden. Med beaktande av tidigare erfarenheter befarar Länsstyrelsen att så kan bli fallet här. Såsom anges i utkastet finns det cirka 15 000 verksamhetsutövare som faller under länsstyrelsernas tillsyn. Även om det endast skulle röra sig om en mycket liten andel av verksamhetsutövarna som inte fullgjorde sin rapporteringsskyldighet innebär detta en betydande mängd som behöver hanteras manuellt. Eftersom uppgifterna, vid en sådan rapporteringsskyldighet, är tänkta att användas inom ramen för bland annat riskklassificering av verksamhetsutövarna är det rimligt att anta att ett bortfall av information från verksamhetsutövare skulle få en betydande påverkan på resultatet av riskklassificeringen.

Länsstyrelsen ser inte att myndigheten, med de verktyg som finns att tillgå i nuläget, skulle ha en reell möjlighet att kräva in information från de verksamhetsutövare som inte efterkommer rapporteringsskyldigheten på egen hand. Länsstyrelsen har inte heller effektiva sanktionsmedel i denna del. Länsstyrelsen efterfrågar därför en översyn av verktyg och sanktionsmedel som länsstyrelserna kan använda då verksamhetsutövare inte efterkommer sin rapporteringsskyldighet.

Kapitel 11 Bolagsverkets register över verkliga huvudmän

Länsstyrelsen har inget att invända mot de skäl som anges i utkastet för att begränsa de förslag som utredningen lagt fram avseende Bolagsverkets register över verkliga huvudmän. Länsstyrelsen anser att även det förslag som anges i utkastet kommer att verka kvalitetshöjande för registret.

Kapitel 12 Ikraftträdande

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag avseende ikraftträdande. Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att det inte behövs några övergångsbestämmelser.

Kapitel 13 Konsekvensanalys

Länsstyrelsen instämmer inte i utkastets bedömning att kostnaderna som uppstår för Länsstyrelsen i och med förslaget om periodisk rapportering kan hanteras inom befintlig anslagsram. Länsstyrelserna har en pågående förstudie inför utvecklingen av ett system för att hantera den periodiska rapporteringen som även inkluderar verktyg för ett riskbaserat urval i syfte att effektivisera tillsynen. Kostnaden för systemet är beräknat till ca 2-2,5 miljoner kronor och därefter en årlig

kostnad på i vart fall 200 000 kronor för drift och underhåll. Denna kostnad bedöms inte kunna hanteras inom befintlig anslagsram.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektör Åsa Ryding med jurist Frida Berglund som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef för avdelningen för rättsliga frågor Helena Remnerud medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på
www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilaga

1. Länsstyrelsens remissvar angående betänkandet Stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (SOU 2021:42), Länsstyrelsens diarienummer 101-39367-2021.

Datum
2021-09-14

Beteckning
200-23657-2021
(Skåne)
101-39367-2021
(Stockholm)
209-26329-2021
(Västra Götaland)

Regeringskansliet
Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia:
markus.forsman@regeringskansliet.se

Remiss om betänkandet **Stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (SOU 2021:42)**

Er beteckning: Fi2021/02222

Länsstyrelserna i Skåne, Stockholms och Västra Götalands län (länsstyrelserna) har beretts möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet om stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelserna har tagit fram detta remissyttrande i samverkan.

Sammanfattning

Länsstyrelserna yttrar sig över avsnitt C som rör informationsutbyte, avsnitt D som rör tillsynsstrukturen och avsnitt E i de delar som rör ikraftträdande och övergångsbestämmelser. Länsstyrelserna yttrar sig inte över avsnitt B som rör Finansinspektionens tillsyn.

Länsstyrelserna ställer sig i huvudsak positiva till de förslag och bedömningar som anges i betänkandet. Länsstyrelserna anser dock att det finns behov av förtydliganden och ytterligare överväganden i vissa delar. Länsstyrelserna instämmer inte i utredningens bedömning att en vid en länsstyrelse samlad tillsyn sannolikt skulle förbättra och effektivisera tillsynen över de aktuella verksamhetsutövarna. En uppdelning av tillsynsansvaret efter verksamhetstyp anser länsstyrelserna inte heller vara en lämplig fördelning av tillsynsansvaret. Vidare avstyrks utredningens förslag att länsstyrelserna ska få möjlighet att genom periodisk rapportering begära in uppgifter om vem som har kvalificerat innehav av andelarna i en verksamhetsutövare som är juridisk person.

Kapitel 14 Ett utökat informationsutbyte

14.4 Val av regleringsform

Länsstyrelserna instämmer i utredningens förslag att en uttrycklig uppgiftsskyldighet är att föredra för att reglera ett eventuellt sekretessgenombrott.

En uppgiftsskyldighet förenklar sekretessprövningen för utlämnande aktörer. En minskad osäkerhet kring vilka uppgifter som får lämnas ut säkerställer även att aktörer i större omfattning får del av relevanta uppgifter.

Kapitel 15 Särskilt beslutad samverkan för informationsutbyte

15.1.1 Särskilt beslutad samverkan

Länsstyrelserna har inga synpunkter på utredningens förslag att införa bestämmelser om särskilt beslutad samverkan. Länsstyrelserna instämmer i utredningens förslag att minst en myndighet ska delta i en särskilt beslutad samverkan för att en sådan ska komma till stånd.

Utredningen framhåller vikten av att den praktiska tillämpningen av den föreslagna lagbestämmelsen begränsas för att säkerställa att det inte sker oproportionerliga ingrepp i enskildas personliga integritet. Som ett steg i detta och för att undvika oklarheter kring när samverkan får ske efterfrågar länsstyrelserna ett förtydligande kring vad som avses med ”särskilda skäl”. Även om bestämmelsen får en bred utformning vore det önskvärt om förarbetena förses med tydliga exempel på vad som kan utgöra särskilda skäl. Det skulle kunna motverka att samverkan görs slentrianmässigt och att aktörer gör olika tolkningar av när samverkan får ske.

Utredningen påtalar vikten av att samverkan bygger på frivillighet. Länsstyrelserna bedömer att det på förhand kan vara svårt att avgöra vilka uppgifter en aktör kan bli skyldig att utbyta och i vilken mån utlämnade uppgifter kommer att vara skyddade hos mottagaren. En möjlighet att avsluta samverkan i förtid skulle kunna övervägas för det fall det inte längre finns förutsättningar för en aktör att medverka. Det skulle bidra till större frivillighet i samverkan.

Länsstyrelserna bedömer i likhet med utredningen att ett beslut om särskilt beslutad samverkan bör vara skriftligt med hänsyn till möjligheten för tillsynande myndigheter att kontrollera om de föreslagna bestämmelserna är eller har varit tillämpliga vid ett visst informationsutbyte. Ett skriftligt beslut gör även arbetet inom ramen för en särskilt beslutad samverkan mindre personberoende vilket underlättar vid eventuell personalomsättning.

15.1.2 Aktörer som kan delta i samverkan

Länsstyrelserna tillstyrker att samtliga aktörer representerade i Samordningsfunktionen mot penningtvätt och finansiering av terrorism bör inkluderas i de som kan medverka i en särskilt beslutad samverkan.

Länsstyrelserna bedömer att behovet för länsstyrelsernas tillsynsobjekt att delta i en särskilt beslutad samverkan sannolikt inte kommer att bli stort. Det kan dock ändå finnas fördelar med att samtliga verksamhetsutövare omfattas av regleringen för de fall förutsättningarna förändras.

För att minska risken för ogrundade förfrågningar om samverkan skulle möjligheten att initiera en förfrågan om särskilt beslutad samverkan kunna begränsas till aktörerna i Samordningsfunktionen mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Det finns inget som hindrar dessa aktörer från att initiera särskilt beslutad samverkan efter att ett behov har väckts av en verksamhetsutövare.

Samtliga tillsynsmyndigheter bör, enligt länsstyrelsernas uppfattning, vara restriktiva med att delta i särskilt beslutad samverkan med aktörer som står under deras tillsyn. Förmedling av information mellan tillsynsobjekt och tillsynsmyndighet, utanför ordinarie tillsynsprocess, kan försätta båda parter i svåra situationer. Tillsynsmyndigheten kan exempelvis få kunskap om omständigheter i tillsynsobjektets egen organisation som innebär en förhöjd risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. Det är information som myndigheten inte kan bortse ifrån, samtidigt som tillsynsobjektet sannolikt inte väntar sig tillsynsinsatser mot sig efter att ha bidragit med viktig information.

Länsstyrelserna anser i likhet med utredningen att det vore lämpligt att, med hänsyn till rörligheten i rättsområdet, ge regeringen möjlighet att genom förordning ändra vilka aktörer som skulle kunna vara aktuella för en särskilt beslutad samverkan.

15.1.3 Den närmare utformningen av uppgiftsskyldigheten

Länsstyrelserna tillstyrker utredningens förslag om uppgiftsskyldighet inom särskilt beslutad samverkan. Länsstyrelserna anser att förslaget med en intresseavvägning är lämpligt. Genom förslaget ges den utlämnande aktören möjlighet att dela viktig information när det bedöms motiverat. Samtidigt ges aktören en möjlighet att skydda sekretessbelagd information i de fall då intresset av att uppgifterna delas inte väger tyngre än sekretesskyddet.

Enligt lagen (2016:774) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet (LUS) ska den aktör som innehar den aktuella uppgiften göra bedömningen av om förutsättningar för utlämnande föreligger. LUS omfattar dock enbart myndigheter. Myndigheter har generellt bättre förutsättningar för att kunna göra sådana kvalificerade bedömningar som krävs och kan också i större utsträckning motivera ett behov av uppgiften. Enligt länsstyrelserna är det tveksamt om samtliga aktörer som kan tänkas medverka i en särskilt beslutad samverkan har möjlighet att göra den föreslagna intresseavvägningen.

Länsstyrelserna tillstyrker förslaget om ändring av 4 kap. 9 § penningtvättslagen avseende obehörigt röjande.

15.2.1 Sekretess för uppgifter hos myndigheter

Länsstyrelserna instämmer i utredningens bedömning att det inte finns behov av att införa några nya sekretessbestämmelser till skydd för de uppgifter som lämnas mellan myndigheter eller från enskilda till myndigheter inom ramen för en särskilt beslutad samverkan.

15.2.2 Tystnadsplikt för uppgifter hos enskilda

Länsstyrelserna tillstyrker utredningens förslag att en myndighet som delar sekretessbelagd information med en enskild inom en särskilt beslutad samverkan, ska ha möjlighet att begränsa den enskildes rätt att lämna uppgiften vidare eller att utnyttja den.

Länsstyrelserna bedömer i likhet med utredningen att det, för att möjliggöra informationsutbyte mellan andra aktörer än myndigheter, krävs att de uppgifter som omfattas av tystnadsplikt hos en sådan aktör och som lämnas inom ramen för en särskilt beslutad samverkan skyddas mot obehörigt röjande.

Länsstyrelserna har inga synpunkter på utredningens föreslagna utformning av det sekretesskydd som krävs. Länsstyrelserna noterar dock att det ställs höga krav på enskilda aktörer som tar emot uppgifter från andra enskilda aktörer att känna till de sekretessbestämmelser som gäller för respektive aktör. Utredningen föreslår att den som lämnar en uppgift ska vara skyldig att upplysa mottagaren om en eventuell tystnadsplikt. Utredningen har dock framfört att en bristande upplysning om en sådan tystnadsplikt inte bör påverka förhållandet att uppgiften omfattas av tystnadsplikt och att straffansvar föreligger för den som bryter mot tystnadsplikten. En sådan ordning innebär att enskilda aktörer som deltar i en särskilt beslutad samverkan kan behöva sätta sig in i komplicerade regelverk och avtal för att undgå straffansvar.

15.2.3 Skydd för innehållet i beslut om särskild samverkan

Länsstyrelserna tillstyrker förslaget om skydd för innehållet i ett beslut om särskilt beslutad samverkan. Länsstyrelserna instämmer i utredningens bedömning att det, beträffande de myndigheter som kan ingå i en särskild samverkan, saknas behov av lagändringar för att säkerställa skyddet av känsliga uppgifter i ett beslut om särskild samverkan.

15.3 Tillsyn över samverkan

Länsstyrelserna instämmer i att verksamhetsutövarnas tillämpning av den nya regleringen kommer att stå under respektive tillsynsmyndighets tillsyn. Länsstyrelserna vill dock påpeka att den reglering om tystnadsplikt som föreslås för vissa uppgifter inom ramen för en särskilt beslutad samverkan kan försvåra för myndigheterna att kontrollera om verksamhetsutövarna korrekt tillämpar regelverket. Länsstyrelserna anser därför att det finns skäl att klargöra, i den föreslagna lydelsen av 4 a kap. 4 § penningtvättslagen, att det inte ska ses som obehörigt röjande att lämna uppgifter till en tillsynsmyndighet som framkommit inom ramen för en särskilt beslutad samverkan. Vid ett sådant övervägande bör dock säkerställas att tillsynsmyndigheterna har möjlighet att skydda sådana uppgifter när de lämnats till tillsynsmyndigheterna.

Kapitel 16 Ytterligare informationsutbyte mellan verksamhetsutövare

16.3.2 Uppgifter när det finns ett transaktionssamband

Länsstyrelserna tillstyrker förslaget om att undantaget från tystnadsplikten i 4 kap. 9 § andra stycket 4 penningtvättslagen ska utvidgas till att omfatta även uppgifter som rör olika kunder och verksamhetsutövare som tillhör olika verksamhets- eller yrkeskategorier.

Kapitel 18 Behandling av personuppgifter

18.5.2 Behov av ändringar med anledning av förslaget om särskilt beslutad samverkan

Länsstyrelserna kan varken tillstyrka eller avstyrka utredningens förslag om att utvidga bestämmelserna i 5 kap. 5 och 6 §§ penningtvättslagen till att även omfatta behandling av känsliga personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelser inom ramen för särskilt beslutad samverkan.

Länsstyrelserna är införstådda med att särskilt beslutad samverkan i vissa situationer kan behöva innefatta behandling av känsliga personuppgifter för att syftet med samverkan ska kunna uppnås. Länsstyrelsen saknar dock en analys av de avvägningar som den personuppgiftsansvariga behöver göra innan känsliga personuppgifter delas inom särskilt beslutad samverkan.

Personuppgiftsansvariga kan behöva göra en konsekvensbedömning enligt dataskyddsförordningen innan uppgifter om enskilda lämnas ut till såväl offentliga som privata aktörer inom särskild samverkan. Sekretesskyddet blir en viktig omständighet att ta ställning till, men även bland annat förhållandet till

brottsdatalagen och kravet på förutsägbarhet kring hur länge uppgifterna får sparas eller om de får spridas. På samma sätt behöver lagstiftaren göra en analys av konsekvenserna för de registrerades rättigheter innan ny lagstiftning föreslås som underlättar behandlingen av personuppgifter. Analysen, som är ännu viktigare vid behandlingen av känsliga personuppgifter, behöver ta hänsyn till de registrerades rättigheter och säkerställa att integritetsintrånget inte blir större än nödvändigt i förhållande till syftet med behandlingen.

Sammanfattningsvis saknar länsstyrelserna en integritetsanalys av de konsekvenser för den personliga integriteten som kan bli aktuella med anledning av den särskilt beslutade samverkan. En sådan kartläggning av risker och konsekvenser för den personliga integriteten kan läggas till grund för en proportionalitetsbedömning där behovet av skyddsåtgärder vägs in. Att generellt konstatera att ”behandling av känsliga personuppgifter måste anses proportionerlig i förhållande till syftet att vidta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism” är enligt länsstyrelsernas uppfattning inte tillräckligt.

Kapitel 21 En ändamålsenlig tillsynsstruktur

21.3 Är den befintliga tillsynstrukturen ändamålsenlig?

Länsstyrelserna delar utredningens bedömning att den befintliga tillsynstrukturen i huvudsak är ändamålsenlig. Länsstyrelserna anser inte att det finns behov av att ändra länsstyrelsernas uppdrag på området.

Såsom framkommer i utredningen finns det utmaningar i länsstyrelsernas tillsynsuppdrag enligt penningtvättslagen. De flesta av utmaningarna är dock inte kopplade till länsstyrelserna som tillsynsorgan utan till de verksamhetsutövare som omfattas av tillsynen. Oavsett vilka förändringar som föreslås är detta grundproblematiken.

Att länsstyrelserna saknar kunskap om verksamhetsutövarna genom andra tillsynsuppdrag är en direkt effekt av att samtliga av länsstyrelsernas tillsynsobjekt, förutom pantbankerna, är anmälningspliktiga istället för tillståndspliktiga. Det finns således inget tillsynsorgan som kan dra sådana synergieffekter av andra uppdrag gällande dessa verksamhetsutövare som de andra tillsynsorganen kan för sina tillsynsobjekt.

Det kan finnas utmaningar med att tillsynsområdet är uppdelat på tre myndigheter med samma uppdrag. I viss mån innebär uppdelningen ofrånkomligen att arbete görs parallellt. Merparten av länsstyrelsernas uppdrag bedrivs dock på respektive länsstyrelse, det vill säga på 21 myndigheter. Detta ställer stora krav på samordning och länsstyrelserna har därför en lång erfarenhet av samverkan. Inom vissa områden har regeringen valt att koncentrera verksamheten till ett färre antal

länsstyrelser. I dag finns koncentrerad verksamhet vid bland annat tolv, sju, fem, fyra respektive tre länsstyrelser. Exempelvis är tillsyn av överförmyndare, bevakningsföretag och pantbanksverksamhet fördelad på sju länsstyrelser. Samverkan mellan länsstyrelserna är en förutsättning för en effektiv och rättssäker verksamhet.

På de områden där utredningen bedömer att det finns risk för parallellt arbete samverkar länsstyrelserna redan. Länsstyrelserna har exempelvis ända sedan start skrivit gemensamma föreskrifter och tagit fram gemensamt informationsmaterial. Samverkan mellan länsstyrelserna genomförs vid alla remisser och frågor från departementet, kommissionen, FATF och andra externa aktörer. Det gemensamma vandelsprovningssystemet etablerades redan år 2013 och systemet är idag förenat med en gemensam rättslig vägledning för vandelsprovning. På samma sätt arbetar länsstyrelserna med att ta fram en gemensam rättslig vägledning för kontroll av verksamhetsutövarnas allmänna riskbedömning samt rutiner och riktlinjer. Detta främjar en likvärdig rättstillämpning oavsett vilken länsstyrelse som utför tillsynen över verksamhetsutövarna. Arbetet med att ta fram ett nytt IT-baserat riskklassificeringssystem genomförs också gemensamt, vilket syftar till att likställa urvalet av tillsynsobjekt.

Utredningen påpekar att det finns en problematik med att endast några få personer vid respektive länsstyrelse arbetar med tillsyn enligt penningtvättsregelverket och att dessa ibland även har andra uppgifter. Alla myndigheter kan ställas inför situationen att tillfälliga omprioriteringar i verksamheten blir nödvändiga eller att personalomsättning leder till brist på tillräckliga personella resurser. Det är inte unikt för länsstyrelserna. En styrka med att vara tre länsstyrelser som delar på uppdraget har istället varit att de tre länsstyrelserna, i sådana situationer, har kunnat hjälpas åt. En tillfällig minskning av resurser på en länsstyrelse har kunnat vägas upp av att en annan länsstyrelse internt axlar ansvar för till exempel informationsspridning eller representation i samordningsfunktionen. På så sätt har den operativa tillsynen kunnat fortgå. Länsstyrelserna anser sig därtill ha bättre möjlighet att bedriva ett mer fokuserat tillsynsarbete med tydligt anvisad personal efter den ökade resurstilldelningen 2019.

En stor andel av verksamhetsutövarna har sin verksamhet i någon av de tre storstadslänen. Länsstyrelsernas kännedom om de regionala förhållandena har därför viss betydelse. Vidare finns polisens regionala underrättelsecentrum, RUC, i storstadsregionerna. Genom deltagandet i RUC får länsstyrelserna del av viktig information för tillsynen. Den möjligheten skulle försvinna om uppdraget endast tilldelades en av länsstyrelserna.

Länsstyrelserna menar att den regionala uppdelningen av ansvaret på tre länsstyrelser underlättar för tillsynsmyndigheterna. Genom att ha ett avgränsat geografiskt område att arbeta mot möjliggörs bland annat informationsspridning

och platsbesök över hela landet och inte enbart sådana områden som ligger i en relativ närhet till myndigheten. Utöver det efterlyser såväl FATF som EU-kommissionen en mer operativ tillsyn på plats hos en verksamhetsutövare, vilket också talar emot en centralisering av uppdraget.

Ett av länsstyrelsernas huvuduppdrag är att verka för att nationella mål får genomslag i länet, samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar, se 2 kap 1 § förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion. Att arbetet med tillsyn av åtgärder för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism behåller nuvarande uppdelning på tre länsstyrelser underlättar genomförandet av det uppdraget.

Länsstyrelserna anser sammanfattningsvis att de eventuella administrativa fördelar som skulle kunna följa med en sammanslagning av tillsynen inte väger upp de fördelar som följer av den regionala kopplingen till verksamhetsutövarna som finns idag. Länsstyrelserna konstaterar således att de skäl som fanns för att inledningsvis fördela ansvaret på tre länsstyrelser i de tre storstadslänen kvarstår oförändrat.

Att fördela ansvaret mellan länsstyrelserna utifrån de verksamhetstyper som verksamhetsutövarna bedriver, istället för inom vilket geografiskt område som verksamheten är lokaliserad, bedömer länsstyrelserna inte heller vara ett lämpligt eller möjligt alternativ.

Utöver att de fördelar som ovan beskrivits med att fördela ansvaret på tre länsstyrelser till viss del går förlorade, så skulle en sådan uppdelning innebära att tillsynsansvaret skulle bli mycket snedfördelat. Av länsstyrelsernas cirka 12 500 registrerade objekt bedriver ungefär 11 000 objekt samma sorts verksamhet. En länsstyrelse skulle således få ett betungande uppdrag medan tillsynen i de övriga länen skulle bli försvinnande liten. Idag är tillsynsobjekten relativt jämnt fördelade mellan de tre länsstyrelserna.

Vidare bedriver en stor andel av verksamhetsutövarna blandade verksamheter på så sätt att deras verksamheter faller under två eller flera olika definitioner av verksamhetsutövare enligt penningtvättslagen. Detta skulle innebära att verksamhetsutövare skulle riskera att hamna under flera länsstyrelsernas tillsyn, vilket skulle innebära oklarheter både för verksamhetsutövarna och tillsynsorganen. De möjligheter till specialisering som utredningen efterfrågar försvåras också av att många av länsstyrelsernas tillsynsobjekt bedriver blandad verksamhet.

Ett arbete med att upprätta sektorsbeskrivningar för länsstyrelsernas olika verksamhetsutövare pågår. Även detta arbete genomförs gemensamt och skulle inte underlättas av en uppdelning av tillsynsansvaret utifrån verksamhetstyp.

Det finns således flera tungt vägande skäl även mot att dela upp tillsynsuppdraget utifrån verksamhetstyp.

21.4 Skulle någon annan tillsynsstruktur än den befintliga vara bättre?

Länsstyrelserna bedömer i likhet med utredningen att en tillsynsorganisation med färre tillsynsorgan inte skulle vara bättre än den befintliga tillsynsstrukturen. Om tillsynen samlas på färre tillsynsorgan finns risken att vissa typer av verksamhetsutövare helt skulle falla utanför tillsynsorganens riskurval på grund av relativ risk i förhållande till andra verksamhetsutövare.

Länsstyrelsernas bedömning är baserad på förutsättningen att inte heller organisationen av länsstyrelsernas tillsynsarbete ändras.

Kapitel 22 Förslag för förbättrade förutsättningar för tillsyn och andra åtgärder

22.3.1 Periodisk rapportering

Länsstyrelserna tillstyrker utredningens förslag att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att verksamhetsutövare som står under länsstyrelsernas tillsyn ska lämna uppgifter till länsstyrelserna som behövs för att kunna bedöma den risk som kan förknippas med verksamhetsutövarna.

Länsstyrelserna vill dock i detta sammanhang föra fram vikten av att det till rapporteringsskyldigheten kopplas en reell möjlighet för länsstyrelserna att agera mot de verksamhetsutövare som inte efterkommer denna skyldighet.

Länsstyrelserna har visserligen redan idag vissa verktyg, såsom förelägganden och viten, att tillgå gentemot verksamhetsutövare som inte efterlever bestämmelserna i penningtvättsregelverket. Dessa verktyg är dock inte anpassade för hantering av en större mängd ärenden vilket länsstyrelserna, med beaktande av tidigare erfarenheter, befärrar kan bli fallet här.

22.3.2 Vandelsprövning

Länsstyrelserna avstyrker utredningens förslag att införa en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för juridiska personer under länsstyrelsernas tillsyn att periodiskt eller på begäran lämna uppgifter om den som har ett kvalificerat innehav av andelar i den juridiska personen.

Länsstyrelserna

Länsstyrelserna i Skåne, Stockholm och Västra Götaland

Datum
2021-09-14

Beteckning
200-23657-2021
(Skåne)
101-39367-2021
(Stockholm)
209-26329-2021
(Västra Götaland)

Länsstyrelserna anser, så som tidigare framförts, att det skulle vara lämpligare att ta bort kravet på att vandelspröva personer med kvalificerat innehav i de verksamheter som står under länsstyrelsernas tillsyn. Det finns inget krav i fjärde penningtvättsdirektivet på att personer som har ett kvalificerat innehav ska vandelsprövas. Att direktivets krav på att pröva personer som har en ”ledande befattning eller är verkliga huvudmän” omvandlades till kvalificerat innehav i svensk rätt, efter förebild av lagstiftning på det finansiella området, är förståeligt. Regleringen är dock inte anpassad efter den mängd och den typ av verksamhetsutövare som står under länsstyrelsernas tillsyn.

Länsstyrelserna anser inte att utredningens förslag kommer att innebära en sådan förenkling och förbättring av länsstyrelsernas möjlighet att genomföra vandelsprövning som utredningen bedömt.

Att bedöma vem som har kvalificerat innehav är inte okomplicerat utan kräver omfattande beräkningar. Verksamhetsutövare under länsstyrelsernas tillsyn har inte tidigare, innan nu angivna förslag, haft anledning att räkna ut vem eller vilka som har ett kvalificerat innehav av andelarna i den juridiska personen. Även om uppgiften att rapportera in vem som har kvalificerat innehav inte kan anses betungande behöver hänsyn tas till processen att beräkna vem eller vilka som har ett kvalificerat innehav i den juridiska personen.

Svårigheten i att bedöma vem som har ett kvalificerat innehav innebär att det finns stora risker att uppgifterna som verksamhetsutövaren rapporterar till länsstyrelserna är felaktiga. Om personer felaktigt anges ha kvalificerat innehav kommer länsstyrelserna återkommande att göra felaktiga utdrag ur belastningsregistret samt Kronofogdemyndighetens och Skatteverkets register på dessa personer. Det är ett stort ingrepp i deras personliga integritet. Länsstyrelserna avstyrker förslaget eftersom det inte anses rättssäkert att göra en automatisk prövning av dessa uppgifter. Detta särskilt med beaktande av att utredningens förslag angående kvalificerat innehav skulle innebära att stora mängder utdrag ur belastningsregistret samt Kronofogdemyndighetens och Skatteverkets register, som dessutom kan ha tagits ut på felaktiga grunder, kommer att finnas hos länsstyrelserna.

När det gäller de uppgifter som inhämtas i samband med vandelsprövning har Fastighetsmäklarinspektionen, Revisorsinspektionen, Spelinspektionen och länsstyrelserna framställt ett behov av en sekretessbestämmelse till skydd för uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden. Utredningen har inte haft möjlighet att ta ställning till framställan. Länsstyrelserna ser dock ett behov av att denna fråga snarast omhändertas.

En av anledningarna till att utredningen inte vill ge länsstyrelserna möjlighet att pröva verkliga huvudmän istället för personer med kvalificerat innehav är att det

framförts synpunkter på tillförlitligheten i Bolagsverkets register över verkliga huvudmän. Länsstyrelserna vill framföra att det är mycket enklare att beräkna verklig huvudman än kvalificerat innehav. Det är dessutom en uppgift som den juridiska personen redan är skyldiga att registrera, vilket ökar möjligheten att uppgiften blir rätt och går att samla in.

Det skulle kunna framföras att det är lika svårt för de andra tillsynsorganens verksamhetsutövare att beräkna kvalificerat innehav. Övriga tillsynsorganens verksamhetsutövare bedriver dock tillståndspliktig verksamhet och tillsynsmyndigheten har därmed möjlighet att begära in uppgiften inom ramen för sin tillståndsprövning. Det är stor skillnad mellan att bedöma lämpligheten i en tillståndsprövning där underlagen för beräkningen av kvalificerat innehav kan bedömas tillsammans med övriga uppgifter från verksamhetsutövaren och den process som länsstyrelserna skulle behöva använda sig av. Att göra motsvarande manuell bedömning av de 11 000 av länsstyrelsernas tillsynsobjekt som är juridiska personer är inte en realistisk möjlighet för länsstyrelserna.

Länsstyrelsernas förslag om att få använda uppgifterna om verkliga huvudmän i Bolagsverkets register syftar till att ge länsstyrelserna reella möjligheter att uppfylla penningtvättsdirektivet. Eftersom en manuell vandelsprövning av kvalificerat innehav för länsstyrelsernas alla tillsynsobjekt inte är möjlig görs ingen systematisk vandelsprövning av dessa personer idag. Att kunna koppla länsstyrelsernas automatiska vandelsprövningssystem till Bolagsverkets register över verkliga huvudmän skulle därför bli en sådan stärkt åtgärd mot penningtvätt som utredningen efterfrågar.

22.3.3 Bolagsverkets register över verkliga huvudmän

Länsstyrelserna anser i likhet med utredningen att de förslag som lämnats rörande Bolagsverkets register över verkliga huvudmän skulle verka kvalitetshöjande för registret.

Kapitel 23 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Länsstyrelserna tillstyrker utredningens förslag avseende ikraftträdande. Länsstyrelserna delar utredningens bedömning att det inte behövs några övergångsbestämmelser.

De som medverkat i beslutet

Beslut för Länsstyrelsen i Stockholms län har i detta ärende fattats av länsöverdirektör Åsa Ryding. I den slutliga handläggningen har även medverkat tillförordnad avdelningschef för avdelningen för rättsliga frågor Helena Remnerud samt jurist Frida Berglund, föredragande.

Länsstyrelserna

Länsstyrelserna i Skåne, Stockholm och Västra Götaland

12 (12)

Datum
2021-09-14

Beteckning
200-23657-2021
(Skåne)
101-39367-2021
(Stockholm)
209-26329-2021
(Västra Götaland)

Beslut för Länsstyrelsen i Västra Götalands län har i detta ärende fattats av länsöverdirektör Lisbeth Schultze. Länsjuristen Catrine Nylén har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har även funktionschefen Helena Schultz medverkat.

Beslut för Länsstyrelsen i Skåne län har i detta ärende fattats av länsöverdirektör Ola Melin. I den slutliga handläggningen har även medverkat rättschefen Jesper Jacobsson samt juristen Birgitta Fredriksson, föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar länsstyrelserna personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.